

Tandvård

Tänderna är en del av kroppen och bör ingå i sjukvården. Alla ska ha råd att ha bra tänder, inte bara de som kan betala dyra behandlingar. Idag har tandhälsan blivit en klassmarkör.

Sedan tandvårdsmarknaden avreglerades har priserna stigit kraftigt. De höga kostnaderna för undersökning och behandling gör att de som tjänar minst besöker tandläkaren mer sällan eller tvingas avstå från tandläkarbesök. De med väldigt låga inkomster har ingen nytta av dagens högkostnadsskydd eftersom det bara gäller kostnader över 3 000 kronor och endast är halva kostnaden som ersätts.

Undersökningar visar att sviktande munhälsa påverkar individens förutsättningar på exempelvis arbetsmarknaden.¹ Det är även dokumenterat att olika slags arbeten leder till ojämlikheter, såsom att industriarbetare som jobbar natt har en sämre munhälsa.² Vänsterpartiets reformplaner för tandvården i Sverige syftar till ökad jämlikhet, förbättrad tillgänglighet och en bättre generell tandhälsa i befolkningen. En god tandhälsa förebygger allvarlig infektionssjukdom med risk för bland annat hjärt-kärlsjukdomar, samt allvarliga tandsjukdomar och behandlar vanligt förekommande tandbesvär i syfte att lindra smärta eller öka funktionalitet.

Många unga vuxna slutar att besöka tandvården i förebyggande syfte när de inte längre har tillgång till avgiftsfri tandvård. Tack vare Vänsterpartiet höjdes åldersgränsen för fri tandvård till 23 år från 2019. För personer mellan 23 och 29 år och för de som har fyllt 65 år fördubblades tandvårdsbidraget till 600 kronor. För vuxna mellan 30 och 65 år höjdes det till 300 kronor. Men vi behöver göra mycket mer.

Tandvård likställd med övrig hälso- och sjukvård

Införandet av ett verkligt högkostnadsskydd inom tandvården skulle ge en betydande fördelningspolitisk effekt. Denna reform efterliknar kostnadsfördelningen inom hälso- och sjukvården. Förslaget innebär att 100 procent av patientens kostnader skulle subventioneras över 1 200 kronor per 12-månaders period.³ Patienternas andel av tandvårdskostnaderna i det statliga tandvårdsstödet skulle då sjunka från 63 procent till 33 procent med denna reform.

Den beräknade kostnaden för reformen utifrån 2023 års prisnivå är 6,5 miljarder kronor.⁴ För att möjliggöra för tandvården att ställa om och genomföra satsningen i praktiken ska det trappas upp över en treårsperiod. Det innebär:

2023 – högkostnadsskydd över 2 000 kronor – 4,7 miljarder kronor⁵

2024 – högkostnadsskydd över 1 600 kronor – 5,6 miljarder kronor

2025 – högkostnadsskydd över 1 200 kronor – 6,5 miljarder kronor

Vinsterna med reformen är många. Ett enhetligt system som är lättförståeligt och väl etablerat bland befolkningen, likt det som gäller inom hälso- och sjukvården, ger sannolikt hög

¹ LO (2015) *Klassamhällets dolda leende: LO:s åtgärdsprogram för en mer jämlik tandhälsa.*

² <https://arbetet.se/2017/09/13/nattjobb-samre-for-tanderna/>

³ Enligt modellen för högkostnadsskydd täcker subventioneringen kostnader för ersättningsberättigad tandvård som högst motsvarar respektive åtgärds referenspris, vilket beslutas av TLV, alternativt vårdgivarens pris om detta är lägre. Högkostnadsskyddet beräknas enligt samma princip som för hälso- och sjukvården, alltså 0,025 gånger prisbasbeloppet avrundat nedåt till närmaste femtiotal kronor.

⁴ SOU (2021), *När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa Vol. 1*

⁵ RUT, Dnr 2021:918.

acceptans. Tandhälsa skulle genom denna reform bli en del av den universella svenska välfärdsmodellen och skulle tveklöst innebära en progressiv landvinning. Fördelningseffekten är god eftersom patientandelen av avgiften för tandvård minskar och den skattefinansierade delen ökar.

Vänsterpartiets förslag:

- Tandvård bör ingå i sjukvården. Vi vill därför likställa tandvård med övrig hälso- och sjukvård med en beräknad kostnad på 6,5 miljarder kronor jämfört med dagens system som trappas upp över en treårsperiod.